

○ ความเห็นเกี่ยวกับ
อำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

ความเห็นที่ ค.๗/๒๕๕๙

ศาลจังหวัดตลิ่งชัน

วันที่ ๒๐ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

ด้วยศาลทหารกรุงเทพส่งความเห็นเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลทหารกรุงเทพกับศาลจังหวัดตลิ่งชันพร้อมด้วยสำนวนคดีหมายเลขดำที่ ๙๗/๒๕๕๗ ระหว่าง อัยการศาลทหารกรุงเทพ โจทก์ นายสิริวิชญ์ เสรีวิวัฒน์ จำเลยที่ ๑ นายอานนท์ น้าภา จำเลยที่ ๒ นายกิตติชัย สุมาลย์นพ จำเลยที่ ๓ นายวิศรุต อนุกุลการย์ จำเลยที่ ๔ นางสาวกรรณก คำตา จำเลยที่ ๕ นายวิจิตร หันหาบุญ จำเลยที่ ๖

ศาลจังหวัดตลิ่งชันพิจารณาแล้ว มีความเห็นดังนี้

คดีนี้โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งหกต่อศาลทหารกรุงเทพว่า จำเลยทั้งหกกับพวกอีก ๕ คนซึ่งยังไม่ได้ตัวมาฟ้องเป็นบุคคลพลเรือน เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๘ เวลากลางวัน จำเลยทั้งหกกับพวกพร้อมกันมั่วสุม หรือชุมนุมทางการเมืองกับบุคคลอื่นอีกหลายคน บริเวณสถานีรถไฟธนบุรี โดยมีการกล่าวอ้างว่ามีการทุจริตโครงการอุทยานราชภักดิ์ เพื่อทำลายความน่าเชื่อถือของรัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ขอให้ลงโทษตาม

/คำสั่ง

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อย
และความมั่นคงของชาติ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๘ ข้อ ๑๒ ประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๘๓

ก่อนตามคำให้การ จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ ยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๘
ว่า ขณะที่เกิดเหตุจนกระทั่งถูกฟ้องคดีนี้ จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ เป็นพลเรือน ไม่ได้เป็นทหาร
จึงไม่อยู่ในอำนาจศาลทหารตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.๒๔๙๘ มาตรา ๑๖

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๗/๒๕๕๗ เรื่อง ความผิดที่อยู่
ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลทหาร ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ข้อ ๒ บัญญัติให้
เฉพาะความผิดตามประกาศหรือคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติเท่านั้น จึงอยู่ในอำนาจ
พิจารณาพิพากษาของศาลทหาร แต่คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ ตาม
คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อย
และความมั่นคงของชาติ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๘ ข้อ ๑๒

คณะรักษาความสงบแห่งชาติเข้ามาปกครองประเทศด้วยวิธีการทำรัฐประหาร
ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และเป็นความผิดตามประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๓ ประกาศที่ออกโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงไม่มีสถานะ
เป็นกฎหมายและบังคับไม่ได้

/ประกาศ

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๗/๒๕๕๗ ขัดหรือแย้งกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔ ประกอบ กับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๔ (๑) และ (๕) ทำให้ไม่มีผลใช้บังคับ

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๗/๒๕๕๗ มีเนื้อหาเกิน ขอบเขตของกฎหมายที่เป็นฐานในการประกาศให้อำนาจ ใช้บังคับไม่ได้

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๗/๒๕๕๗ เป็นกฎหมาย ลำดับรอง เมื่อพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้ อำนาจประกาศกฎอัยการศึก ย่อมสิ้นผลไปโดยปริยาย มূলคดีอยู่ในเขตอำนาจศาลจังหวัดดลิ่ง ชัน ศาลทหารกรุงเทพไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้

โจทก์ทำคำชี้แจงลงวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ว่า เมื่อคณะรักษาความสงบ แห่งชาติยึดอำนาจการปกครองประเทศได้ ย่อมมีอำนาจในการออกกฎหมาย รวมถึงการ ออกประกาศหรือคำสั่งอย่างใด ๆ ต่อมาออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๗/๒๕๕๗ ข้อ ๒ ให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีในความผิดตามประกาศหรือ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งการกระทำผิดเกิดขึ้นในเขตราชอาณาจักรและใน ระหว่างที่ประกาศนี้ใช้บังคับ เมื่อคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘

กำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิด คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับอื่นที่มีบทกำหนดโทษไว้ และอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหาร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๗ บัญญัติให้ บรรดาประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือคำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ได้ประกาศหรือสั่งในระหว่างวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ จนถึงวันที่คณะรัฐมนตรีเข้ารับหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว ไม่ว่าจะประกาศหรือสั่งให้มีผลบังคับทางรัฐธรรมนูญ ในทางนิติบัญญัติ ในทางบริหาร หรือในทางตุลาการ ให้ประกาศหรือคำสั่งตลอดจนการปฏิบัติตามประกาศหรือคำสั่งนั้นไม่ว่าจะกระทำก่อนหรือหลังวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับ เป็นประกาศหรือคำสั่งหรือการปฏิบัติที่ชอบด้วยกฎหมายและชอบด้วยรัฐธรรมนูญและเป็นที่สุด และให้ประกาศหรือคำสั่งดังกล่าวที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีกฎหมาย ข้อนั้น ข้อยกเว้น มติคณะรัฐมนตรีหรือคำสั่งแล้วแต่กรณี แก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงเป็นการรับรองว่าประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๗/๒๕๕๗ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ ชอบด้วยกฎหมาย และมีผลบังคับ

กติกาสากลระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิการเมืองข้อ ๔ กำหนดว่า รัฐภาคีสามารถเลียงพันธกรณีภายใต้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองตามข้อ ๑๔ ได้ในภาวะฉุกเฉินสาธารณะ โดยรัฐภาคีต้องแจ้งการเลียงพันธกรณีดังกล่าวให้รัฐภาคีอื่นทราบ กรณีนี้เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เวลา ๐๓.๐๐ นาฬิกา ประเทศไทยโดยคณะผู้แทนถาวรประจำองค์การสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีหนังสือกลางถึงสำนักเลขาธิการสหประชาชาติแจ้งการภาวะฉุกเฉินสาธารณะแล้ว

เมื่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติยึดอำนาจการปกครองประเทศได้สำเร็จ อยู่ในฐานะรัฐธำธิปัตย์ มีอำนาจออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๗/๒๕๕๗ ประกาศดังกล่าวไม่ได้เกิดจากหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติใช้อำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึกตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔ จึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหาร โดยไม่ต้องเป็นความผิดที่ระบุไว้ในบัญชีต่อท้ายพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๗๕ ดังนั้น ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๗/๒๕๕๗ จึงไม่มีเนื้อหาเกินกว่ากฎหมายที่เป็นฐานในการออกประกาศและไม่มีสถานะเป็นกฎหมายลำดับรอง

ศาลทหารกรุงเทพมีความเห็นเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ ๖/๒๕๕๙ ว่า

/ตามที่

ตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑/๒๕๕๗ เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ เนื่องจากมีความจำเป็นต้องเข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศ และเพื่อให้การรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและนำความสงบกลับคืนสู่ประชาชนทุกกลุ่มทุกฝ่ายโดยเร็ว จึงอาศัยอำนาจตามความใน มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พุทธศักราช ๒๕๕๗ ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักรตั้งแต่วันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ เวลา ๑๖.๓๐ เป็นต้นไป ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒/๒๕๕๗ เรื่อง การประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ กับมีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑/๒๕๕๗ เรื่อง การสิ้นสุดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ ข้อ ๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง ยกเว้น หมวด ๒ และ ข้อ ๔ ให้ศาลทั้งหลายคงมีอำนาจดำเนินการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ตามบทบัญญัติกฎหมายและประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งต่อมาได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๗/๒๕๕๗ เรื่อง ความผิดที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลทหาร ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดในข้อ ๒ ว่าความผิดตามประกาศหรือคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งการกระทำเกิดขึ้นในเขตราชอาณาจักรและในระหว่างที่ประกาศฉบับนี้

/ใช้บังคับ

ใช้บังคับอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลทหาร รวมทั้งประกาศหรือคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับอื่นที่มีบทกำหนดโทษ ดังนั้น ศาลทหารจึงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาตามบทกฎหมายรวมถึงคดีความผิดอื่นตามที่กำหนดไว้ในประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๗/๒๕๕๗ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลง อีกทั้ง ประกาศและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติทั้งสองฉบับนี้ รวมทั้งการปฏิบัติตามประกาศดังกล่าว ได้รับการรับรองความชอบธรรมไว้โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง ด้วย คดีนี้ อัยการศาลทหารกรุงเทพ เป็นโจทก์ยื่นฟ้องจำเลยทั้งหกต่อศาลทหารกรุงเทพ ร่วมกันฝ่าฝืนคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๓/๒๕๕๘ เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ ลงวันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๘ ข้อ ๑๒ ซึ่งตามประกาศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๗/๒๕๕๗ กำหนดให้ความผิดฐานฝ่าฝืนประกาศหรือคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เป็นความผิดที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหาร การกระทำของจำเลยทั้งหกจึงเป็นความผิดในระหว่างที่ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ ๓๗/๒๕๕๗ ยังมีผลใช้บังคับ เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลทหาร

ศาลจังหวัดดลิ่งชันพิจารณาแล้ว ได้ความว่า คดีนี้โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งหกต่อศาลทหารกรุงเทพ ขอให้ลงโทษตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ เรื่อง

/การรักษา

การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๘ ข้อ ๑๒ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ ก่อนถามคำให้การ จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ ยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๘ ว่า ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๗/๒๕๕๗ เรื่อง ความผิดที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลทหาร ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ข้อ ๒ บัญญัติให้เฉพาะความผิดตามประกาศหรือคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เท่านั้น จึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลทหาร แต่คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ ข้อ ๑๒ และประกาศที่ออกโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติไม่มีสถานะเป็นกฎหมายบังคับไม่ได้ คดีจึงอยู่ในเขตอำนาจศาลจังหวัดตลิ่งชัน มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่าประกาศที่ออกโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีสถานะเป็นกฎหมายหรือไม่ และคดีนี้อยู่ในเขตอำนาจศาลใด

ปัญหาว่าประกาศที่ออกโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติมีสถานะเป็นกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า เมื่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติยึดอำนาจการปกครองประเทศได้ ย่อมอยู่ในฐานะรัฐอธิปไตย มีอำนาจออกกฎหมาย รวมถึงออกประกาศหรือคำสั่งอย่างใด ๆ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บรรดาประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติหรือคำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ได้ประกาศหรือสั่งในระหว่างวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ จนถึงวันที่คณะรัฐมนตรีเข้ารับหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว ไม่ว่า

ประกาศหรือสั่งให้มีผลบังคับในทางรัฐธรรมนูญ ในทางนิติบัญญัติ ในทางบริหาร หรือในทางตุลาการ และยังมีผลบังคับใช้อยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ มีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี แก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก จากบทบัญญัติดังกล่าวแสดงว่าประกาศหรือคำสั่งของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ มีฐานะเป็นกฎหมาย เมื่อขณะฟ้องไม่มีกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกคำสั่งดังกล่าว ย่อมมีผลบังคับใช้

ปัญหาต่อไปว่าคดีนี้อยู่ในเขตอำนาจศาลใดนั้น เห็นว่า หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ออกคำสั่งที่ ๓/๒๕๕๘ โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๔ ซึ่งบัญญัติว่า ในกรณีที่หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติเห็นเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ การส่งเสริมความสามัคคีและความสมานฉันท์ของประชาชนในชาติ หรือเพื่อป้องกันระงับ หรือปราบปรามการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของชาติ ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดิน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกราชอาณาจักร ให้หัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติมีอำนาจสั่งการ ระงับยับยั้ง หรือกระทำการใด ๆ ได้ ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะมีผลบังคับในทางนิติบัญญัติ ในทางบริหาร หรือในทางตุลาการ และให้ถือว่าคำสั่งหรือการกระทำ รวมทั้งการปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว เป็นคำสั่งหรือการกระทำ หรือ

การปฏิบัติที่ชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญนี้และเป็นที่สุด ทั้งนี้ เมื่อได้ดำเนินการ
ดังกล่าวแล้ว ให้รายงานประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและนายกรัฐมนตรีทราบโดยเร็ว
หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงออกคำสั่งดังกล่าวโดยได้รับความเห็นชอบจาก
คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ไม่ได้ออกด้วยตนเอง ย่อมถือเป็นคำสั่งของคณะรักษาความ
สงบแห่งชาติที่ออกโดยหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงอยู่ในเขตอำนาจของ
ศาลทหาร/

นายไกรสิทธิ์ บุญญภัทโร

นายเฉลิมชัย พนาโยธากุล

